

Avaluació transversal dels estudis de Turisme

*a la Universitat de Barcelona, la Universitat Autònoma de Barcelona
i la Universitat de Vic*

INTRODUCCIÓ

A Catalunya la titulació de Turisme s'imparteix a vint escoles, la majoria de les quals són adscrites a una universitat. En aquest sentit, totes les universitats públiques imparteixen aquest ensenyament, i a més cal afegir la UVic, la UOC i la URL. Durant el programa d'avaluacions 2001 s'han valorat sis d'aquests ensenyaments: l'Escola Universitària d'Hoteleria i Turisme CETT de la Universitat de Barcelona, l'Escola Universitària de Turisme i Direcció Hotelera de la Universitat Autònoma de Barcelona, Turisme Terres de Lleida i Turisme de Manresa i Pirineus de la Universitat de Lleida, l'Escola Universitària de Turisme de la Universitat de Girona, i, finalment, la Facultat d'Empresa i Comunicació de la Universitat de Vic. En el moment d'editar aquest informe es disposa de tres avaluacions acabades (les escoles de Turisme de la Universitat de Barcelona, de la Universitat Autònoma de Barcelona i de la Universitat de Vic); la resta d'avaluacions sortiran en el proper informe d'AQU Catalunya.

Per desenvolupar aquest procés es va constituir una comissió de treball formada per representants de les facultats de Turisme i per personal tècnic d'AQU Catalunya, que va adequar la metodologia d'avaluació als ensenyaments de Turisme.

Per a l'avaluació es van constituir comitès d'avaluació interna (CAI) formats per representants dels òrgans directius dels ensenyaments, professorat, estudiantat i personal d'administració i serveis. D'altra banda, els comitès d'avaluació externa (CAE) han estat formats per persones expertes del món acadèmic, professionals del Turisme i experts i expertes en avaluació, molts dels quals ja havien participat en altres processos d'avaluació.

El desenvolupament de l'avaluació s'ha dut a terme segons els criteris establerts per l'Agència. El fet que siguin centres adscrits (centres la titularitat dels quals no correspon a la universitat a la qual s'adscriuen) ha

dificultat el procés de recollida de dades, especialment les relacionades amb l'accés i la demanda, per la qual cosa es recomana que s'estableixin procediments de gestió de dades que resolguin aquesta problemàtica.

CONTEXT INSTITUCIONAL

La formació turística en l'àmbit estatal parteix de la dècada de 1960 i coincideix amb el boom turístic espanyol. El primer títol fou el TET (Tècnic d'Empreses Turístiques), impartit a l'Escola Oficial de Turisme així com en altres centres no oficials reconeguts per l'antic Ministeri d'Informació i Turisme. L'any 1980, l'entrada en vigor del Reial decret 865 regulava un nou ensenyament anomenat TEAT (Tècnic en Empreses d'Activitats Turístiques). A aquest nou títol se li va atorgar un nivell acadèmic equivalent a una diplomatura, però la seva obtenció depenia de la superació de la revàlida un cop finalitzats els estudis.

A partir d'aquell moment, el nombre d'escoles i centres adscrits a les escoles va començar a créixer de forma progressiva i desordenada, i l'únic element de control de qualitat era l'anomenada revàlida. Aquesta situació va provocar un altre canvi, i amb el RD 259/1996 sobre la incorporació a la universitat dels estudis superiors de Turisme, es passà a dependre de la normativa universitària amb la corresponent homologació de la diplomatura de Turisme. Aquest Reial decret va reconèixer la plena igualtat de dret entre els actuals professionals TEAT i els futurs diplomats i diplomades en Turisme.

Catalunya ha estat una de les comunitats pioneres pel que fa a la formació turística, juntament amb les Balears, Canàries, València i Madrid. Cal destacar, però, la proliferació de centres que imparteixen TEAT, la majoria dels quals, a partir del RD 259/1996, van buscar l'adscripció a una universitat catalana.

Tot i els esforços legals per a la seva homogeneïtzació i per donar-hi rang d'estudis universitaris, continua havent-hi una gran dispersió de centres i encara n'hi ha que no han estat adscrits a cap universitat. Aquesta trajectòria problemàtica i difusa ha creat un context d'actuació complex i de certa confusió en l'àmbit de l'ensenyament universitari (que es veurà en l'apartat «Perfil de formació»).

A aquesta proliferació de centres de formació dels darrers anys, cal afegir-hi la formació en Turisme des dels cicles formatius i des dels centres que imparteixen formació continuada. Tot això dibuixa un panorama que no ajuda gens a clarificar el valor afegit de les diplomatures de Turisme en relació amb els cicles formatius i amb altres diplomats i diplomades que hagin cursat formació de postgrau en àmbits del Turisme.

Tot i l'interès indubtable d'una titulació d'aquesta temàtica, atesa la rellevància econòmica i social d'aquest sector, es constata una falta de valoració i poc reconeixement de què és el que pot fer o sap fer un tècnic de Turisme. Un altre element que cal destacar, sens dubte associat a l'anterior, és la forta davallada de l'alumnat que accedeix a Turisme, davallada més gran que en altres diplomatures.

L'Escola Universitària d'Hoteleria i Turisme CETT (d'ara endavant CETT), de la UB, és, de les tres escoles, la que té una trajectòria més llarga, ja que fa més de 30 anys que imparteix formació. Té més de 1.300 persones matriculades i cada any se'n graduen unes 130, i és l'ensenyament amb més alumnat de turisme (un 30% del total), tot i que ha disminuït molt els darrers anys. L'Escola disposa de diversos seus d'aplicació: l'Hotel Alimara, Viatges Century, CETT Consultors i el Restaurant del Parlament de Catalunya. El CAE valora molt positivament aquesta concentració de les seus d'aplicació, on és obligatori realitzar un dels tres pràcticums, ja que afavoreix la identificació de l'alumnat amb el centre i la tutorització de les pràctiques, alhora que possibilita la compaginació per part del professorat de l'activitat professional i docent, fet que el manté fortament vinculat a la realitat del sector.

Pel que fa a l'Escola Universitària de Turisme i Direcció Hotelera de la Universitat Autònoma de Barcelona (d'ara endavant EUTDH), tot i ser una escola jove (1997), ha tingut una bona evolució i podem dir que ha consolidat la seva presència dins la formació de Turisme. Això és evident tant pel que fa a l'evolució de les taxes d'accés –que s'han mantingut estables tot i la forta davallada d'alumnat que han tingut els estudis de Turisme–, com per la qualitat de l'estudiantat, que ha millorat els darrers anys. Tant el CAI com el CAE coincideixen a valorar com a decisiva en aquesta bona trajectòria la situació de l'escola dins el campus de la UAB, que, a part de fer-la beneficiària dels serveis del campus (biblioteques, copisteria, restaurants, etc.), esdevé un factor amb forta capacitat d'atracció d'alumnat, fet també reconegut per part de l'alumnat. L'escola té un total de 520 persones matriculades i en gradua cada any unes 80. El fet que es tracta d'uns estudis privats de dimensions reduïdes permet rapidesa en la presa de decisions i alhora una atenció a l'estudiantat molt personalitzada.

Finalment, l'Escola de Turisme de la Universitat de Vic és, de les tres, la més jove (va iniciar l'activitat el curs 1998-1999). La comarca d'Osona té un potencial turístic de gran interès, i la UVic va decidir apostar per contribuir a la formació de capital humà especialitzat. La titulació s'imparteix a la Facultat d'Empresa i Comunicació, on conviu amb sis titulacions més de l'àrea de les Ciències Socials (la diplomatura de Ciències Empresarials, Administració i Direcció d'Empreses, Publicitat i Relacions Públiques, etc.) la qual cosa fa que es puguin aprofitar moltes sinergies quant a recursos humans i infraestructures. L'Escola té un total de 50 persones matriculades i cada any se'n graduen unes 20. Aquest nombre reduït d'alumnat suposa un problema seriós per a la titulació, que provoca tant dificultats econòmiques com organitzatives i acadèmiques. En aquest sentit, el CAE apunta la possibilitat d'oferir una doble titulació entre Turisme i una de les altres ofertes a la Facultat d'Empresa i Comunicació per tal d'augmentar l'atractiu envers l'alumnat i aprofitar millor els recursos docents. Tanmateix, aspectes derivats d'aquesta situació, com ara la personalització del tracte a l'alumnat, la disponibilitat de tutors i tutores al llarg de tota la carrera, la qualitat dels serveis i la motivació del professorat fan que el millor agent de promoció sigui el mateix alumnat.

Taula 1. Dades generals de la UB, la UAB i la UVic. Curs 1998-1999

	CETT, UB	EUTDH, UAB	Turisme, UVic
Alumnat de l'ensenyament	1.338	520	50
Alumnat de l'ensenyament a tot Catalunya*	4.491	4.491	4.491
Total d'alumnat matriculat a la universitat	54.860	32.906	3.954
Alumnat de cicle curt a la universitat	12.539	5.668	3.344
Percentatge d'alumnat de la titulació respecte al total d'alumnat de la mateixa universitat	2,4	1,6	2,8
Percentatge d'alumnat de la titulació respecte al total d'alumnat de cicle curt de la mateixa universitat	10,8	9,2	2,8
Percentatge d'alumnat de la titulació respecte al total d'alumnat de la titulació a Catalunya	29,8	11,34	2,1

* Dades de la UB, la UAB, la UPF, la UDG (6 centres), la UdL (3 centres) i la UVic.

Pel que fa a la posició estratègica, les tres escoles tenen elements diferenciadors. CETT gaudeix d'un ampli reconeixement en el sector del turisme, especialment a Barcelona, però també a Catalunya; un dels altres aspectes destacats són les bones relacions amb la Universitat de Barcelona. Pel que fa a l'EUTDH, destaca molt positivament la seva ubicació al campus de la UAB. I, finalment, l'Escola de la UVic, tot i els problemes de matrícula, està ben acollida pel context socioeconòmic i pel fort potencial turístic de la comarca d'Osona. D'altra banda, el CAE ressalta el potencial dels estudis a causa del tracte personalitzat i l'alta qualitat dels serveis i el professorat.

Un aspecte coincident en les tres titulacions avaluades és el compromís per la qualitat; les tres han estat

acreditades en aquest sentit: CETT i l'EUTDH per les normes ISO i la UVic pel sistema TEDQAL (Qualitat d'Educació Turística), més enfocat a l'encaix en el mercat econòmic.

L'ACCÉS A L'ESTUDI

Pel que fa a les característiques de l'accés de l'alumnat, el primer que destaca és que entre el 75% i el 88% de les persones matriculades són dones, situació que sustenta la hipòtesi que aquests estudis, tot i estar enfocats a la gestió, no tenen encara aquesta imatge i no resulten tan atractius per als homes com altres estudis dirigits en aquest sentit, com per exemple les Ciències Empresarials.

Taula 2. Notes de tall. Evolució 1996-2001

Titulació	Via accés PAU				
	1996-1997	1997-1998	1998-1999	1999-2000	2000-2001
CETT, UB	nd	nd	nd	nd	nd
EUTDH, UAB	-	-	5	5,9	5,8
Turisme, UVic	-	-	5	5	5

Titulació	Via accés FP				
	1996-1997	1997-1998	1998-1999	1999-2000	2000-2001
CETT, UB	nd	nd	nd	nd	nd
EUTDH, UAB	-	-	5	5	5
Turisme, UVic	-	-	5	5	5

Nd: dades no disponibles

Pel que fa a la via d'accés, més de dues terceres parts provenen de batxillerat i la majoria dels que no ho fan per aquesta via procedeixen de l'FP. En el cas de l'Escola de Turisme de la Universitat de Vic, però, destaca la incorporació d'alumnat procedent d'altres titulacions o que no tenen les PAU (el 43% davant del 36% via PAU).

Taula 3. Demanda d'accés a la titulació. Curs 2000-2001

	Places ofertes	Demanda global	Ràtio demanda / oferta	Demanda en 1a opció		Demanda satisfeta global
				PAU	Altres	
CETT, UB	360	nd	nd	nd	nd	296
EUTDH, UAB	160	171	106,8%	119	52	164
Turisme, UVic	50	26	52%	15	11	25

Places ofertes a Catalunya en universitats públiques (2000-2001): 1.631.

Demanda en primera opció a Catalunya (2000-2001): 1.125.

Nd: dades no disponibles.

Pel que fa a CETT, el nombre de persones matriculades ha passat de 378 el curs 1997-1998 a 225 el curs 2001-2002. Si bé el descens de la matrícula ha estat considerable, CETT és, com s'ha dit, l'escola de Turisme amb més alumnat matriculat de Catalunya (el 30%). El CAI atribueix aquest descens a l'excés d'oferta de places de Turisme i a la davallada demogràfica de la població universitària, cosa que no sembla preocupar en excés el CAI, ja que gràcies a la

seva estructura, poden ajustar el nombre de places a les exigències del mercat formatiu. A parer del CAE, caldria fer, però, una anàlisi més aprofundida de les causes del descens en aquests estudis que permetés establir polítiques de captació ben fonamentades, ja que la davallada de la demanda no ha estat tan forta en altres diplomatures o, fins i tot, en altres escoles de Turisme.

Taula 4.1. Distribució de l'alumnat de 1r curs per notes i vies d'accés

Titulació	1998-1999			1999-2000			Via d'accés PAU (%)		
	[5-6]	[6-7]	>7	[5-6]	[6-7]	>7	[5-6]	[6-7]	>7
CETT, UB	665	27,2	6	64,2	31,2	4,3	56,9	30,7	12,4

Titulació	1998-1999			1999-2000			Via d'accés FP (%)		
	[5-7]	[7-8]	>8	[5-7]	[7-8]	>8	[5-7]	[7-8]	>8
CETT, UB	57,3	32	10,7	58,3	33,3	8,3	47,6	42,8	9,5

Pel que fa a la UAB, les dades mostren una demanda que supera lleugerament l'oferta, fet clarament destacable atesa la davallada de la demanda que han sofert aquests estudis de manera generalitzada en la resta d'escoles. Cal afegir que, a més, la qualitat de l'alumnat ha millorat substantivament: la major part de l'estudiantat ha escollit la titulació com a primera opció i les notes d'accés han millorat. Així, el percentatge d'alumnat de les PAU amb una nota superior a 7 ha passat del 5,6% el curs 1998-1999 al 18% el curs 2000-2001.

Taula 4.2. Distribució de l'alumnat de primer curs per notes i vies d'accés. Cursos 1988-2001

Titulació	Via d'accés PAU (%)								
	1998-1999			1999-2000			2000-2001		
	[5-6)	[6-7)	>7	[5-6)	[6-7)	>7	[5-6)	[6-7)	>7
EUTDH, UAB	54,4	40	5,6	35,9	55,5	8,5	33,3	48,6	18

Titulació	Via d'accés FP (%)								
	1998-1999			1999-2000			2000-2001		
	[5-7)	[7-8)	>8	[5-7)	[7-8)	>8	[5-7)	[7-8)	>8
EUTDH, UAB	52,4	38,1	9,5	53,8	46,2	-	54,5	40,9	4,5

L'Escola de Turisme de la Universitat de Vic té alumnat procedent principalment de la comarca d'Osona i de les comarques veïnes (Vallès Oriental, Ripollès i la Selva). El principal repte de l'Escola és, com ja s'ha assenyalat, la captació d'alumnat. Tanmateix, el CAE subratlla, tot i aquesta situació d'entrada, l'alta identificació que l'alumnat estableix amb l'Escola durant els seus estudis. Les notes de tall són baixes,

clarament condicionades per la situació de forta competència entre centres a Catalunya. Pel que fa a la qualitat de l'accés, la meitat de l'estudiantat ha escollit l'Escola com a primera opció, i pel que fa a les notes d'accés, no han sofert variació els últims tres cursos, si bé s'observa una davallada de l'alumnat amb qualificacions entre 6 i 7 el curs 2000-2001.

Taula 4.3. Distribució de l'alumnat de primer curs per notes i vies d'accés. Cursos 1988-2001

Titulació	Via d'accés PAU (%)								
	1998-1999			1999-2000			2000-2001		
	[5-6)	[6-7)	>7	[5-6)	[6-7)	>7	[5-6)	[6-7)	>7
Turisme, UVic	57,1	38,1	0,8	66,7	33,3	0	75,6	14,3	7,1

Titulació	Via d'accés FP (%)								
	1998-1999			1999-2000			2000-2001		
	[5-7)	[7-8)	>8	[5-7)	[7-8)	>8	[5-7)	[7-8)	>8
Turisme, UVic	75	25	0	50	50	0	50	50	0

Turisme a la Universitat Autònoma de Barcelona

FITES, OBJECTIUS I PLANIFICACIÓ

Al *Manual de qualitat* de l'escola s'especifica com a missió la impartició de la formació amb la màxima qualitat, amb el millor professorat i sabent apropar el contingut teòric de les matèries a la realitat del sector turístic, tot cercant un equilibri entre la teoria i la pràctica sense oblidar la formació humanística que tot estudi universitari ha de tenir.

El perfil de la titulació s'adreça a formar professionals polivalents del món del turisme a través d'una formació de caire generalista. Els objectius que s'especifiquen en el document d'avaluació interna fan referència al perfil professional, a l'impuls de les relacions externes i a la promoció de la recerca. La titulació està treballant en l'elaboració d'un perfil de formació que vagi més enllà de l'especificació de continguts i defineixi les competències que es pretén desenvolupar. El Comitè d'Avaluació Externa (CAE) anima que s'aprofiti aquest procés per reflexionar sobre el valor afegit dels estudis dins el mercat actual, per exemple, davant d'altres diplomatures (Ciències Empresarials amb un màster de Turisme, cicles formatius, etc.). Així mateix, també recomana desvincular l'objectiu legítim de fer recerca amb el perfil de formació d'una diplomatura, tot i que el panorama del nou marc europeu pot canviar aquesta situació.

Hi ha un consens general sobre el fet que el programa habilita per gestionar (graduats i graduades, alumnat, etc.) i que la qualitat de la formació és bona. Tanmateix, aquest objectiu contrasta amb la realitat de la inserció dels graduats i graduades, en llocs base (atenció en oficines de viatges, recepció, etc.) per als quals els seria més útil una formació més tècnica (programes específics del *front desk*, etc.). De manera que es planteja el dilema entre quins coneixements i quines habilitats atorga l'ensenyament i, en canvi, quins són els que cal deixar per a la formació continuada.

La titulació disposa de mecanismes de revisió dels objectius fruit dels processos per a la implementació de sistemes de gestió de la qualitat. El CAE valora molt positivament que dins d'aquests indicadors s'inclogui enquestes als graduats i graduades, tot i que l'escola encara és massa jove per poder-les dur a terme amb un lapse suficient de temps.

EL PROGRAMA DE FORMACIÓ

El pla d'estudis, publicat al BOE del 24 de juliol de 1998, i de tres anys de durada, consta d'un total de 198 crèdits, el 75% dels quals són troncal i obligatoris, el 13% optatius i el 12% restant de lliure elecció (vegeu la taula 5). Ambdós comitès troben aquesta estructura equilibrada, tant pel que fa al grau de practicitat com al d'optativitat.

En el model docent es combina la formació en empresa i la gestió amb els coneixements d'altres aspectes humanístics (patrimoni cultural, recursos territorials turístics, etc.). Aquesta diversitat fa que s'ofereixin dos itineraris d'especialització: planificació i comercialització turística, i direcció i administració d'empreses i negocis turístics. Tanmateix, a la pràctica, dels 39 crèdits optatius tan sols 18 són diferents, de manera que cal relativitzar la teòrica especialització, que, des del comitè extern, tampoc es considera necessària.

Taula 9. Programa de formació

EUTDH, UAB	
Publicació al BOE	24 de juliol de 1998
Anys de durada	3
Pla d'estudis	
Crèdits troncats i obligatoris	148,5
<i>Teoria</i>	87
<i>Pràctica</i>	61,5
Crèdits optatius (b)	25,5
Crèdits de lliure elecció	24
<i>Total</i>	198
Grau mínim de practicitat	41,41%
Assignatures optatives ofertes	21
Assignatures optatives pròpies (a)	26
Percentatge d'optatives al pla d'estudis	12,78%
Relació d'optativitat (a/b)	3,2
Projecte final de carrera / Pràcticum	Sí (Pràcticum)
Pràctiques en empreses	Sí

Pel que fa a la dimensió pràctica, hi ha dos pràcticums que s'han de cursar els dos darrers cursos. Cal destacar la creació d'un departament específic per gestionar les pràctiques: el Programa professional, que té una cartera de 240 empreses i l'objectiu de garantir una formació pràctica d'alt nivell. Per assolir aquest objectiu, des del departament es fa un seguiment molt de prop de les pràctiques, i s'ajuda l'alumnat a construir el seu expedient professional. La valoració de les pràctiques és molt positiva per ambdós comitès i per l'estudiantat, tot i que els agradaria que s'ampliés l'oferta de places de pràctiques en l'àmbit internacional.

Els processos de revisió i coordinació de programes semblen adequats; ara bé, cal assenyalar que l'estudiantat detecta alguns encavalcaments d'assignatures. Així mateix, l'estudiantat considera insuficient la impartició d'idiomes i de coneixements geogràfics. El CAE, però, creu que la diplomatura no pot ser una escola d'idiomes i que l'oferta que se'n fa és positiva i suficient, i destaca el fet que els imparteix el Servei d'Idiomes Moderns de la UAB i també que siguin assignatures troncats a tercer, cosa que permet garantir un nivell adequat de sortida (títol oficial del Servei d'Idiomes Moderns). Pel que fa als continguts de geografia, aconsella oferir-los de manera transversal o mitjançant opcions virtuals, més que a través d'una assignatura específica.

El professorat disposa d'una guia per confeccionar el programa de les assignatures, i el 91% dels programes compleixen els requisits formals establerts: objectius,

continguts, bibliografia i sistema d'avaluació, entre d'altres. L'estudiantat rep aquesta informació en suport informàtic abans de matricular-se.

DESENVOLUPAMENT DE L'ENSENYAMENT

La metodologia majoritària són les classes magistrals (90%), tot i que es combina amb la presentació i realització de treballs escrits en el 72% dels casos. En el cas de les assignatures optatives i d'idiomes, es desenvolupen activitats de grup de resolució de casos pràctics i d'exposicions orals, entre d'altres. La metodologia és adequada als objectius de formació, tot i que probablement el desenvolupament del nou perfil de formació i la introducció dels crèdits europeus (ECTS) implicarà replantejar-la.

Actualment, l'escola està fent un esforç per introduir les tecnologies virtuals. L'experiència d'una assignatura virtual ha estat molt ben valorada per l'estudiantat, per la qual cosa el CAE s'afegeix a la proposta del Comitè d'Avaluació Interna (CAI) d'anar estenent iniciatives similars, i remarca la necessitat de formar el professorat en les noves tecnologies.

La Coordinació de Titulació i la Direcció d'Estudis fixen l'organització de l'ensenyament a l'EUTDH. El coordinador o coordinadora és la figura clau per al bon funcionament de les qüestions d'àmbit acadèmic. El CAE ressalta el bon clima i la bona coordinació i comunicació entre professorat i equip directiu, expressada en les audiències.

El curs acadèmic, inclòs el període d'exàmens, finalitza l'última setmana de juny per permetre a l'estudiantat incorporar-se a les empreses on fa les pràctiques i adaptar-se així a la realitat del sector turístic.

La diplomatura ofereix dos torns: un grup de matí i un de tarda, menys nombrós, que permet més contacte personal amb el professorat. Per tal de reduir la congestió del torn de matí, una de les propostes de millora recomana repensar la distribució en dos torns i/o considerar la possibilitat de fer més treball en línia, per exemple, amb programes de simulació de gestió, que permetrien descongestionar una mica les aules.

Taula 10. Distribució de l'alumnat. Curs 2000-2001

	EUTDH, UAB
<i>Mitjana d'alumnat per grup de 1r curs</i>	
Teoria	94
Pràctica	49
<i>Mitjana d'alumnat de nou ingrés per grup de 1r curs</i>	
Teoria	79
Pràctica	39
<i>Mitjana d'alumnat per grup de 1r cicle</i>	
Teoria	79
Pràctica	40
<hr/>	
Total d'alumnat	520
Alumnat equivalent a temps complet	482

L'ensenyament posa a disposició de l'alumnat una gran tipologia de tutories valorades molt positivament per l'estudiantat: les tutories d'assignatura, les tutories electròniques, el tutor o tutora del projecte final, el tutor o tutora del programa professional durant la realització del pràcticum i el tutor o tutora de grup. Totes aquestes figures es descriuen a continuació.

Les tutories d'assignatures tenen un compliment elevat, a més l'alumnat manifesta que, en general, la facilitat d'accés al professorat sovint va més enllà d'aquest horari. Així mateix, valora molt positivament la rapidesa de resposta en les tutories electròniques. Les tutories del projecte final són de caire obligatori, i permeten que aquest es desenvolupi com una assignatura durant el curs i que el treball final no esdevingui un esforç extra que cal dur a terme individualment en finalitzar el curs acadèmic. També cal destacar la feina realitzada pel tutor o tutora del programa professional, programa que esdevé un veritable pla de carrera professional que s'inicia durant els estudis. Finalment, la figura del tutor o tutora de grup, que realitza funcions tant d'assessorament com de seguiment acadèmic al mateix grup al llarg dels tres anys de la diplomatura, és valorada de manera

especialment positiva tant per l'alumnat com pel professorat. El CAE valora que l'ensenyament ha fet de l'estudiantat la seva prioritat, cosa que es reflecteix tant en aquest esforç d'atenció tutorial com en la satisfacció de l'alumnat per l'atenció rebuda.

Pel que fa a l'avaluació, pràcticament la totalitat de les assignatures inclouen una prova escrita a l'aula (93%), a excepció del pràcticum i dels idiomes, tot i que també es duen a terme exercicis de pràctiques (72%), treballs (51%), presentacions, o, en el cas d'Economia, activitats en línia (exercicis, participació en fòrums, etc.). El compliment de la normativa relacionada amb els exàmens (publicació de notes, revisió d'exàmens, dates de tancament d'actes, etc.) és valorat com a bo.

Tant els diversos col·lectius com el CAE coincideixen en el fet que la forma i el contingut de l'avaluació són adequats al programa de l'assignatura. Els resultats dels exàmens els analitza la Direcció del curs al final de cada quadrimestre, i es recomana que a banda de revisar les assignatures on hi ha més fracàs, també s'analitzin les que tenen taxes d'èxit molt elevades, per tal de valorar la necessitat d'ajustar o repensar-ne el contingut o el nivell d'exigència.

Taula 11. Resultats acadèmics. Curs 2001-2002

	EUTDH, UAB
<i>Taxa d'èxit a 1r curs</i>	
1a convocatòria	66%
2a convocatòria	59%
<i>Taxa d'èxit a 1r cicle</i>	
1a convocatòria	72,7%
2a convocatòria	70,8%
<i>Rendiment acadèmic</i>	
1r curs	64,7%
1r cicle	77,3%
Mitjana d'alumnat titulat (1998-2001)	88
Taxa de graduació (en tant per u)	0,64

Tal com es pot veure a la taula 7, les taxes d'èxit són elevades, tot i que els idiomes i l'assignatura de Comptabilitat representen un punt d'inflexió. La durada mitjana dels estudis és de tres anys i la mitjana de notes se situa a tres dècimes del notable. D'altra banda, les taxes d'abandonament són baixes (el 7%).

Aquesta situació tan positiva té una doble explicació: d'una banda, la qualitat d'entrada de l'alumnat és bona (vegeu la taula 2), i, de l'altra, l'esforç exigut per completar els estudis no sembla molt elevat, tal com es desprèn tant dels comentaris de l'estudiantat, que manifesta que la carrera no és gaire difícil però que cal un treball constant, com del fet que ni l'augment de l'absentisme (que representa en els darrers cursos entre el 30% i el 50%) ni el fet de treballar durant els estudis són obstacles per finalitzar en el temps previst.

Pel que fa als resultats professionals, una enquesta telefònica a les dues úniques promocions de l'escola (1999-2000 i 2001-2002) mostra que el 67% de les persones graduades estaven ocupades, de les quals el 85% treballava en feines relacionades amb els estudis. No obstant això, l'audiència amb els graduats i graduades va permetre que es detectessin certs desajustos, sobretot pel que fa a les expectatives sobre la tipologia de la feina. Així, mentre que la formació que reben és per ocupar càrrecs de gestió, a la pràctica, d'entrada es comença per llocs base, per als quals no s'ha rebut preparació. Cal assenyalar que la inserció en el sector del turisme és sacrificada (per horaris i remuneració) i requereix un període de temps llarg. Per

això, el Comitè d'Avaluació Externa recomana continuar fent el seguiment d'aquestes promocions per tal que tant el professorat com l'alumnat tinguin una idea més acurada i real sobre la realitat de la inserció i sobre com poder incidir per optimitzar-la.

PROFESSORAT

L'adscripció del professorat a l'EUTDH és diversa, ateses les diferents àrees de coneixement del pla d'estudis. Dels 30 professors i professores, 11 treballen a temps complet, 8 dels quals tenen càrrecs de gestió. La titulació del professorat i la seva dedicació al centre són adients a les necessitats de l'escola, tot i que seria convenient que una part superior del professorat tingués relació directa amb l'activitat professional del turisme.

El procés de selecció és clar, transparent i procedimentat; així mateix es valora positivament la impartició de determinades assignatures per professionals del turisme. El centre té un conveni amb l'Institut de Ciències de l'Educació (ICE) de la UAB per promoure les activitats de formació, però seria aconsellable organitzar activitats de formació específica del sector turístic.

Taula 12. Dedicació docent del professorat. Pla de 1993. Curs 2000-2001

	EUTDH, UAB
Professorat ordinari	-
Catedràtics/ques d'universitat	-
Titulars d'universitat	-
Catedràtics/ques d'escola universitària	-
Titulars d'escola universitària	28
Professorat associat	-
Altres (ajudants)	2

El compliment de l'activitat docent és plenament satisfactori, i les valoracions per part de l'estudiantat són bones.

INSTAL·LACIONS

L'EUTDH està situada al campus de la UAB, per la qual cosa està perfectament dotada d'instal·lacions culturals, esportives, restaurants, botigues, etc.

Pel que fa a l'escola, l'aulari és suficient i disposa de recursos tècnics, tot i que s'aconsella suprimir el mobiliari fixat a terra i que caldria un nombre més gran de canons de projecció. Les aules d'informàtica tenen una ràtio d'ordinadors correcta, però caldria preveure la possibilitat que cada estudiant pogués tenir el seu ordinador portàtil.

El centre de recursos és clarament insuficient, tant pel que fa al fons com a l'espai. Cal fer un esforç d'inversió en fons especialitzats de turisme, tant de llibres com de publicacions periòdiques.

RELACIONS EXTERNES

L'escola ha dut a terme un esforç important per posicionar-se respecte al sector, en l'àmbit de les relacions, dins el país i a escala internacional.

Una de les principals eines de relació és el Programa professional, que té l'objectiu de trobar un ventall d'empreses on l'estudiantat pugui fer pràctiques, i que constitueix a la vegada la principal via de comunicació amb les empreses del sector.

Mereix una menció especial l'elevada assistència d'empreses al Workshop/Trobada Universitat-Empresa que s'organitza anualment (32 empreses el 2002), i més si es té en compte la joventut de l'escola.

En total s'han enviat 31 alumnes mitjançant el programa Erasmus i se n'han rebut 22 (de 1998 a 2002). Tanmateix, aquest és un aspecte que cal millorar. De fet, els graduats i graduades fins i tot proposaven fomentar-ne l'obligatorietat a causa de la necessitat de tenir fluïdesa amb els idiomes. Una altra possible solució és, tal com apunta el Comitè d'Avaluació Interna (CAI), fomentar les pràctiques a l'estranger. Finalment, també hi ha hagut intercanvi entre el professorat (5 intercanvis des del curs 1999).